

ДЖОАН ХАРИС

НАПРАВИ СИ САМ

Превод от английски: Магдалена Куцарова, 2013

chitanka.info

В много от историите тук се разказва за духове. Ала духовете, също като любовта, също като самите истории, могат да изскочат от най-неочеквани места. Къщата в този разказ е описана и преди (включително и в някои от романите ми). Не е моята къща, но някои от духовете са мои.

Казват, че първата стъпка е приемането. После освобождаването се превръща в изцеление. Наистина трябва да изпиташ болката, преди да продължиш нататък. Е, ако това беше вярно, неговото страдание явно бе по-дълбоко, отколкото самият той подозираше. Повечето мъже, на които предстои развод, търсят помощ от приятелите си или се пропиват, или се усамотяват да близнат раните си.

Майкъл Хармън си купи къща.

Местните я наричаха Имението. Стара занемарена къща като в онези филми, в които симпатично бяло семейство от средната класа се нанася в някоя готическа грозотия (в комплект с индианско гробище), а после се чуди защо изведнъж започват да стават странни случки. Този път обаче семейство нямаше. Случки също. Той реши, че може би точно затова ще я купи — заради пространството, което трябва да се запълни.

Всички тихомълком се съгласиха, че Майкъл окончателно се е побъркал. Разводът несъмнено беше достатъчно скъпо начинание и без да се добавя този разход към купа: тази чудовищна огромна бяла къща насред пет акра запуснат двор, с покрив, хълтнал под тежестта на сто зими, водопровод като консерва с оловни тръби, наподобяващи червеи, градина, която представляваше предимно гора, но с обрасли останки от овощни насаждения; японско езерце огледало, друга градина, оградена със зидове, шпалир от древни крушови дървета, алея с рози и бог знае още какво, и всичко това се нуждаеше от цяла армия градинари, които да възворят някакво подобие на ред. И все пак той я купи, никой не знаеше защо, и с това потвърди думите на Ани — че с Майкъл вече не можело да се живее, че никой не знаел как да се справя с него, че заради резките смени на настроенията, избухливия нрав, неразумното поведение накрая тя започнала да се страхува за собствената си сигурност и за тази на децата си. Хората, които го познаваха, се съмняваха. Майкъл никога не изпадаше в ярост. По-скоро беше с

труден характер, сдържан — човек, който въпреки професията си рядко показваше чувствата си и криеше истинската си същност дори от онези, които го обичаха.

Някога той беше актьор. Играеше основно в музикалния театър — беше се прочул със силните си изпълнения на някои популярни роли. Едър и доста тромав човек с къдрава коса, стеснителна усмивка и склонност към напълняване, след като навърши четирийсет, приятен, но не особено забележителен, като се изключи прекрасната му певческа дарба, с която си спечели многобройни предани почитатели, повечето жени, някои от тях луди. Една тича след него близо десет години от един вход за актьори до друг, за да му носи подаръци; други го засипваха с писма; една заплаши, че ще застреля жена му. Всичките го уверяваха, че го обичат. Никоя от тях не го познаваше. Всъщност с течение на времето самият той започна все повече да се съмнява дали познава себе си. Години наред мъкна куфари, мести се от една квартира в друга, изпусна първите стъпки на децата си, първите им думи, детството им. Петнайсет години неделни барбекюта, коледни пиеси, футболни мачове, вечери у дома, всичките принесени в жертва на онзи прашен стар бог, вмирисан на стърготини, на театрален грим, на електроника и пот, прашният стар бог, който живееше в тъмното непосредствено зад сценичните прожектори...

И после един ден всичко рухна. Прекрасният му глас го предаде. Само веднъж пред публика — умора, сенна хрема, опънати нерви, — но от този момент нататък Майкъл вече така се страхуваше при всяко излизане на сцена, че скоро страхът стана непоносим и още щом чуеше първите акорди на песента, която се готвеше да пее, започваше да се поти, устата му се напълваше със стърготини и го обземаше паника, за която нямаше никакво обяснение. Онзи път той напусна представлението по средата, като се оправда със заболяване, но му стана ясно, че прашният стар бог го е осъдил и обявил за недостатъчно талантлив.

Скоро след това дойде раздялата. Докато работеше далеч от дома, Ани го подкрепяше, но в плановете ѝ не влизаше Майкъл да ѝ се мотае пред очите всеки ден. Те имаха къща в Йоркшър, където той прекарваше почивните си дни и живееше през онези кратки месеци, когато не работеше. Сега Ани осъзна, че къщата е твърде тясна за четиримата. Вече никой не го познаваше. Приятелите се чувстваха

неловко в негово присъствие. Ани се държеше с него като с гостенин. Дори децата усещаха, че Майкъл отнема от така необходимото им пространство, а самият той се чувстваше като затворник без никаква надежда за помилване...

А после тя го напусна, взе децата и го остави с половин живот, половин банкова сметка и половин сърце.

И ето че Майкъл Хармън купи къща. Как точно стана това, самият той не знаеше със сигурност. Както си търсеше място близо до децата — може би преправен на жилище склад или апартамент край реката, — влезе в землището на запустяла полуусъборена къща, обрасла с подивели рододендрони, където сред копривата стърчеше олющена табела с надпис „Продава се“.

Не можеше да е любов от пръв поглед. И все пак за Майкъл Хармън беше точно това. Може би заради тази градина, заради тишината на обраслите й пътеки. Може би защото още тогава разбра, че тя ще бъде идеална за децата. Може би дори заради усещането за изоставеност, надвиснало над мястото като облак, заради чувството, че може би под всичко това се крие нещо, което чака да излезе на свобода.

Къщата далеч не беше евтина дори в това окаяно състояние. Но за влюбения няма прегради и много скоро мястото стана негово. Той се нанесе веднага, въпреки че къщата беше почти негодна за живееене. Ани задържа семейния им дом, а Майкъл пак заживя по ергенски. Покривът течеше, по стените избиваше влага, отопление кажи-речи нямаше. Но беше пролет, нощите бяха топли, а със сигурност нямаше по-лошо от това целият ти живот да се побира в един куфар.

Казват, че първата стъпка е приемането. Майкъл прекара първите три седмици в осъзнаване на направената покупка: Имението с покрити с бръшлян стени, покрив от здрав йоркшърски камък, четири спални, две бани, библиотека, кухня, килер, детска стая, черна кухня с касапски тезгях и месарски куки, на които сигурно някога бяха висели бутове шунка, патици, фазани, едри парчета говеждо, старинна изба за вино с дебел слой прах, прозорци със стъклописи от оловно стъкло. Много от стъклата бяха вече потрошени, но цветовете сияеха тържествено на утринното слънце и образуваха стълбици от цветни светлини по паркета на пода, някога изискан, но сега изподраскан и пострадал като от война. Изпитваше почти физическа болка само като

си представяше какво е било Имението някога: красиво разположено на сред земите си, елегантно обзаведено, величествено дори според критериите на Малбри, където, както разказваха местните, някога имало повече ролс-ройси на квадратна миля, отколкото във всяко друго градче в северната част на страната.

Разбира се, това вече не беше така. Почти всички сгради по Улицата на милионерите, както я наричаха някога, сега бяха превърнати в офиси, апартаменти и домове за възрастни хора. Само няколко стари къщи си стояха непокътнати и непоколебимо спираха прилива на развитието. Но все пак Майкъл си даваше сметка, че някога това място е било красиво. Под олющените тапети на стените се показваха оригинали на „Морис енд Ко“^[1]; веднъж той свали тапетите на едно от стълбищата и откри стенопис — оптическа измама, реалистичен като фотографска снимка, все още в прилично състояние: идиличен пейзаж зад решетка с пълзящи рози. Майкъл знаеше, че къщата е необитаема най-малко от осемнайсет месеца, но скоро установи, че за него това е предимство. През последните пет десетилетия в нея не беше правен никакъв ремонт. Може би електроинсталацията беше остаряла, но такива бяха и ключовете, и изисканите орнаменти по вратите, и украсените с дърворезба балюстради от кедър, и цветните стъкла, и монументалната керамична баня, и огромните дъбови камини. Имаше някакви опити за модернизиране на кухнята, но след по-нататъшни проучвания Майкъл установи, че под битумните подови плочки се крие красива настилка от каменни плочи, които след почистване и обработка лъснаха с топъл, мек блясък.

На Ани щеше да ѝ хареса, помисли си той и изпита неочеквана болка. Ани щеше да хареса и печката с чугунена решетка, и комина, и касапския тезях, и гардероба, и изтърканите гранитни плотове. Каква ирония наистина. С петнайсет години закъснение Майкъл беше намерил дома, за който тя винаги бе мечтала.

Той започна да осъзнава, че къщите, също като хората, трябва да се обичат. Тази къща беше пренебрегвана твърде дълго и Майкъл си постави задачата да възкреси Имението.

Преди театърът да обсеби живота му, той беше син на строител. Баща му го бе научил на много неща, които сега се оказаха полезни, и макар че такива задачи като поправка на водопровода и смяна на

инсталацията не бяха по силите му, Майкъл започна да използва някои свои умения, които смяташе за отдавна забравени.

Отначало работеше, за да се разсее от мъката. Да не мисли. Работеше, докато ръцете му се разкървавят, дробовете му се задръстят с прах, докато всичко го заболи, докато стане толкова безчувствен от умора, че вече нищо няма значение. Но скоро започна да се чувства другояче. Във физическата работа имаше някаква приятна простота: шлайфане и полиране на дървените подове, откъртване на панелите от старите дъбови врати, за да се покаже оригиналната дървения, боядисване и изстъргване на боя, запълване на фуги и боядисване на шуплеста дървесина. Един ден дори забеляза, че си пее, докато сваля част от повредения паркет, изпод който се показа красив паркет от смолист бор...

Какво става? — помисли си той. Това, което беше започнало като наказание, се превръщаше в удоволствие. Кожата на ръцете му бе закоравяла, вече не се разраняваше. Тялото вече не го болеше, а беше станало послушно и ловко. Сякаш, докато премахваше следите от занемареност по старата къща, самият той сваляше някакъв пласт от себе си — кожата на миналото. Докато се трудеше сам в празната къща, Майкъл си пееше за удоволствие и за пръв път не се кланяше и не принасяше жертви на прашния стар бог.

Изминаха шест седмици. Дойде лятото. Тогава той почти не излизаше от къщата. Установи, че съседите не се натрапват — никой не идваше да го беспокои. В къщата мобилният му телефон почти нямаше обхват, сигурно заради дърветата, но все пак успяваше да получава и да изпраща есемеси. Чрез тях Майкъл поръчваше строителни материали и викаше майстори. Що се отнася до храната, наблизо имаше будка за сандвичи, но той нямаше кой знае какъв апетит. Въпреки това енергията му беше все така неизчерпаема. Докато ремонтираше многобройните стаи, Майкъл се натъкваше на следи от миналото: чифт кожени бебешки обувки, скрити в комин, пакет с четири цигари „Удбайн“ под пода, забравени от някой работник (който сигурно е псуval, че ги е забравил); откъснати страници от вестник с дата от 1908 година, имена, издълбани от долната страна на первеза на прозореца в стаята за учене.

Колкото повече неща от предишния живот на къщата откриваше, толкова повече нарастваше любопитството му към нея. Okaza се, че

сравнително доскоро е принадлежала на някой си доктор Греъм Пийкок, а след смъртта му е останала необитаема, докато накрая са я обявили за продажба заедно с почти цялата покъщнина. С последното се е заела агенция за разчистване на къщи — бяха останали само неподвижно закрепените предмети и принадлежности, както и някои обемисти мебели, които си стояха още от построяването на къщата. Що се отнася до историята ѝ, Майкъл разпита и откри, че доктор Пийкок, човек на възраст, я е наследил от отдавна починалите си родители и че преди да се омъжи, майка му е била госпожица Емили Лънди, единствената дъщеря на първите собственици на къщата.

Фред Лънди се занимавал с текстил — фабриките „Лънди“ били добре известни в цялото графство. Оженил се за Франсис Ливърсидж, дъщерята на търговец на чай от Ливърпул. Имали две деца — Емили и Нед, и син Бенджамин, починал още като бебе. Майкъл се питаше дали обувките, които бе намерил в комина на детската, не са принадлежали на това отдавна мъртво момченце, дали Франсис не ги е сложила там, за да изпълни някакъв таен ритуал...

През последните шест седмици той не беше правил никакъв опит да се свърже с жена си. Болката от нова среща с нея — и още по-силната болка от срещата с децата — пропъждаше дори мисълта за това. Но четири седмици след раздялата Майкъл установи, че все почесто си мисли как би възприела тя новата къща. Представяше си я как стои в кухнята, оглежда стария каменен под и се възхищава на работата, която той е свършил, докато децата — Холи на девет, Бен на шест — тичат из градината и търсят места за скривалища, или тършуват на тавана, или се радват на детската стая.

Накрая Майкъл ги покани да видят с какво се занимава.

За завършен ремонт и дума не можеше да става, но поне покривът беше поправен и подовете в някои от стаите бяха готови. И той се чувстваше горд от труда си — дори повече, отколкото някога на сцената пред публика.

В деня преди идването им Майкъл се захвани да окоси пътеки през обраслата поляна, като се опитваше да въведе някакъв ред в хаоса. Тогава откри живописно езерце и фонтан със статуя на русалка — откритието го изпълни с детинска и неочеквана радост.

Ани и децата трябваше да дойдат в четири. В пет още ги нямаше. В Имението нямаше телефон и Майкъл провери мобилния.

Намери есемес от Ани и в главата му се разнесе пресекливият ѝ глас:

Майкъл, много съжалалявам. Мислех, че вече съм готова, но не е така. Сега децата се спрояват толкова добре, не искам да ги разстройвам. Може би след седмица-две. Грижи се за себе си. А.

Той изтри съобщението. Направи си чай. Залови се за работа в голямата баня — някои от оригиналните подови плочки бяха напукани, но Майкъл беше намерил цял кашон от тях на тавана и смяташе, че ще стигнат за ремонта. Половин час по-късно вече работеше и си пееше. Прекрасният му глас се извисяваше във въздуха като литнала приказна птица.

На другия ден се отби приятелят му Роб. Приятелят му — всъщност беше по-скоро приятел на Ани, съсед, с когото се познаваха от цяла вечност. Ани много се тревожи, каза Роб. Изпраща го да провери как стоят нещата.

Как стоят нещата. Пак този глас. Ясният ѝ пресеклив глас в главата му. Това донякъде го обнадежди — щом тя следеше какво става с него, значи със сигурност не беше безразлична, нали? Но Роб скоро му изясни нещата. Хората приказват, каза той. Няма как да не проявяват любопитство. Все пак той е известен и пресата несъмнено ще надуши.

— Какво ще надуши? — попита Майкъл озадачен.

На Роб явно му стана неловко.

— Тази къща — каза. — Зловещото ти вманиачаване по тази къща.

Очевидно съседите проявяваха повече интерес, отколкото той предполагаше. Въпросите, които задаваше в селото, поръчаните строителни материали, майстора на покриви, водопроводчика, електротехника. Всичко това не беше останало незабелязано. На село нищо не остава скрито-покрито и Малбри явно беше обрасло със слухове, както градината му с къпини.

— Мили боже! — възклика Майкъл. — Какво вманиачаване?

Роб повтори каквото беше чул: че Майкъл се е побъркал, че живее като отшелник, съсипва се от работа и се е превърнал в сянка.

— Отслабнал си — изтъкна той.

— Имах нужда да сваля някой и друг килограм — отвърна Майкъл.

— Но защо го правиш? — попита Роб. — Едва ли възнамеряваш да живееш тук сам. Та тук има — колко — десет спални? Ами когато пак се върнеш на работа?

Майкъл сви рамене.

— Кой знае? Какво значение има?

— Както и да е, тя е обитавана от духове — заяви Роб с тона на човек, който доказва някакво твърдение.

Майкъл посрещна това със смях.

— От какво?

— Всички стари къщи са обитавани от духове — настоя Роб.

При мисълта, че Роб, който работеше в реклами, притежаваше сребристо БМВ и обичаше да играе скуюш в събота, може да е суеверен, Майкъл се разсмя още повече. От някои стари сгради наистина те ползват тръпки — за близо двайсет години работа по театрите му се беше случвало да го изпита, — но Имението не беше от тях. Нямаше места, откъдето лъха неочекван хлад, шепнещи в тъмното гласове, нямаше никакви признания тук да живее дух. Въщност от гледна точка на свръхестествените преживявания Имението беше като неизписан бял лист, с атмосфера, разредена като на Луната.

— Виж, Майкъл... Ани мисли, че може би трябва да започнеш някакво лечение.

Смехът му секна. Лечение. Колко типично за Ани, помисли си Майкъл. А какво според нея правеше той? Това беше неговото лечение, не сеанси с никакво неопитно хлапе с диплома по социология. Ако ще си говорим за лудост, каза Майкъл, може би е редно тя да се прегледа — тези приказки за обитавани от духове къщи не са точно признак за рационално мислене...

Беше повишил тон. Гласът му, който някога стигаше до последните редове на балкона без микрофон, разсече мрака като сърп. Скоро след това Роб си тръгна и Майкъл остана с отчетливото впечатление, че по някакъв начин е затвърдил всички подозрения на жена си.

Погледна мобилния си телефон. Нямаше съобщения. Обхватът беше паднал до една чертичка. Хрумна му да слезе до селото и да намери място с по-силен обхват, но после се отказа. Какъв смисъл имаше? Вместо това отиде в селската библиотека и взе няколко книги за местната история. Фред Лънди и семейството му бяха много видни

тукашни обитатели. Може би историята на селото щеше да разкрие повече за семейството. За три дни в почивките от работата изчете книгите и научи, че къщата е построена от Фред Лънди през 1886 г., че през 1910 е била модернизирана (стъклописите, стенописите и градината с ландшафтната архитектура бяха от онова време), че Нед е починал през 1918 г., броени дни преди края на войната, а Емили се е омъжила късно — за господин Травърс Пийкок. Имали син Греъм Пийкок, но бракът не продължил дълго. Травърс Пийкок починал в чужбина, а през 1925 г. Емили се прибрала у дома с малкия си син и живяла тук до смъртта си през лятото на 1964. Що се отнася до Греъм Пийкок, според клюките, които се носеха из Малбри, той умрял ерген и оставил значителното си богатство на някакво благотворително дружество в помощ на слепите.

Значи това бяха отсъстващите духове на Имението. Това най-обикновено семейство. Майка, баща, дъщеря, син. Щастливи ли са били? Майкъл си ги представяше щастливи. Дори и след като бебето е починало, те са били винаги заедно. Разбира се, по онова време и семействата са били други. Заедно са преодолявали препятствията, вместо да бягат от тях. Духовете, ако изобщо съществуват, мислеше си той, несъмнено са нещастни създания, които се опитват да преживеят наново сцени от неразрешено или нездадоволително минало.

Това чувство беше разбираемо за него. Години наред самият той бе живял като призрак — ставаше невидим, повтаряше казаното от други хора, появяваше се само под прожекторите, играеше ролята си толкова съвършено, че в крайна сметка изчезваше...

Хрумна му, че може би той е призракът. Може би точно затова празната стара къща го е посрещнала така сърдечно. Сети се за думите на Роб и се усмихна. *Зловещото ти вманиачаване по тази къща.* Какво зловещо има в желанието да превърнеш една къща отново в дом?

До този момент Майкъл не осъзнаваше, че прави точно това. Къщата не е само съвкупност от стаите, таваните, стените, прозорците. Къщата е съвкупност от хората, живели, обичали, умрели в нея, от имената им, издълбани в дървенията, от следите от стъпките им, изтъркали стъпалата. Една къща като Имението заслужаваше уважение — уважение към майсторството на построилите я занаятчии, към тяхната гордост и внимание към детайла, уважение към историята ѝ,

възрастта ѝ и целия труд, положен за поддържането ѝ. В ония времена, мислеше си той, тук сигурно е живяла присуга: бавачка за децата, иконом, градинари, домашна прислужница, готвачка. Сега беше останал само Майкъл. Тази мисъл го изпълваше и със задоволство, и със смирение. Той намери специален доставчик на тапети и поднови оригиналите на „Морис“. Разтърси се за мебели, каквито биха купили семейство Лънди, и поръча всичко поотделно. Беше скъпо, но си заслужаваше цената, а малко преди това бе приключен ремонтът на електроинсталацията, водопровода и мазилката и сега Майкъл можеше да си позволи да обърне внимание на всички изискани детайли — стъклото, плочките, покритието на стените, — които щяха да променят облика на къщата.

От нанасянето му изминаха дванайсет седмици. Лятото се смеси с есента като колода карти. Дърветата започнаха да променят цвета си, нощите, дотогава меки, застудяха. За пръв път, откакто се нанесе, Майкъл изprobва централното отопление. Откри, че работи доста добре: то представляваше съчетание от тежки радиатори, каквите слагаха в училищните стаи, и просторни камини. С помощта на книга за викторианските домакинства, взета от библиотеката, почисти и калайдиса ново решетките на камините. В местна антикварна книжарница намери екземпляр от „Наръчник за управление на домакинството“ на госпожа Бийтън и се учуди от това, колко му е полезна.

Като се разходи из селото, той научи още неща за семейство Лънди. Откри, че имат гробница в местното гробище — почернял обелиск върху квадрат, посипан с чакъл и ограден от четири каменни стълба, съединени с ръждясали вериги. Фред и Франсис лежаха до Емили и Бенджамин. На паметника беше изписано и името на Нед, но според местните архиви останките му така и не били намерени. Бяха оставили място за сина на Емили, но Греъм Пийкок не беше положен в семейната гробница. Кой знае защо, това се стори правилно на Майкъл. Пийкок не беше Лънди. Той беше живял в Имението, но бе съвсем равнодушен към него и къщата не го беше приела.

Любопитството на Майкъл растеше. Той проучи в подробности семейство Лънди. Установи, че са поддържали близка връзка със „Сейнт Мери“ — близката енорийска църква — и че през 1918 г. Фред Лънди е поръчал малък прозорец със стъклопис в памет на починалия

им син. Един чек — дарение за ремонта на църковния покрив — осигури на Майкъл достъп до целия тукашен архив: актове за раждане, смъртни актове, кореспонденция между Фред Лънди и енорийския свещеник, благодарствени писма до Емили за дарение за бедните. Имаше и ламаринена кутия с още много писма, няколко снимки на семейството и на къщата, домакински сметки на Имението, ситно изписан бележник, пощенски картички от цял свят, адресирани до Емили Пийкок, подробни планове за строителството на водна градина и дори ученически бележници на Нед Лънди от 1900 до 1904 г. Като че ли никой нито знаеше, нито се интересуваше защо са били запазени тези документи; още едно дарение за покрива на църквата постави ламаринената кутия и съдържанието ѝ под постоянното попечителство на Майкъл.

За него това беше увлекательно четиво. Всичко в кутията го свързваше все повече с къщата и нейните обитатели. Сега той вече имаше снимките на всички: сватбена фотография, на която Фред беше с висока яка и бакенбарди, а Франсис изглеждаше много млада, с тъмна коса, сплетена на плитка, увита около главата като диадема, с вплетени в нея листа от бръшлян. Бебешки снимки на Емили и Нед: кошница с цветя, моряшко костюмче. Техни снимки като по-големи, в стил Джулия Камерън^[2]. Имаше и семеен портрет, правен през 1918 г.: двамата седяха един до друг, Емили стоеше права зад тях — много приличаше на майка си, със светла рокля и пусната коса, а Нед във военна униформа, леко размазан, сякаш нетърпението му да замине беше развалило снимката.

Дали са знаели, питаше се Майкъл. Дали са имали предчувствието, че семейният им кръг ще се разкъса? Или само безкрайното време на експониране правеше лицата им толкова тържествени и втренчени?

Фред беше едър мъж като самия Майкъл Хармън, с тъмна коса, която може би щеше да е чуплива, ако той ѝ го позволил. Нед приличаше на Франсис — с дребно телосложение, енергичен. В училищните му бележници бяха написали, че има грозен почерк — критика, подкрепена от драсканиците по пощенските картички, които изпращаше от Франция. Бил е жизнено, буйно дете. Дърветата из цялата градина, както и полицата над камината в стаята за учене, бяха издраскани с джобното му ножче, а имаше и доста стари детски книги,

оставени по недоглеждане от агенцията за разчистване на къщи, надписани със същия небрежен почерк: *Едуард Бърт Лънди*.

Майкъл реши, че му харесва как звучи това име. Градината сигурно е била рай за момчета. Той си представяше лулки, къщи на дърветата, скривалища, куче от смесена порода, което обикаля навсякъде. Кални футболни обувки в коридора, гласът на иконома: *Господарю Нед! Върнете се незабавно!* Хвърчила, буркани с попови лъжички, жаби. Франсис, която се мъчи да изглежда сърдита и крие снизходителната си усмивка. *Момчетата са си момчета, Фред. Остави го на мира.*

Настъпи есента, листата започнаха да падат. Майкъл се благодареше, че е приключил с външното боядисване. Захвана се с градината: подрязваше храстите, събираще листата, косеше изоставените поляни, отдавна превърнали се в ливади. Агентът му писа — оплакваше се, че Майкъл не си вдига телефона. За пръв път от две седмици той погледна мобилния си телефон, намери там десетина съобщения, които изтри, без да чете, и продължи да работи в градината. Тя се оказа даже още по- занемарена, отколкото си беше представял: пътеки, погребани под гниещи листа, съборени статуи, подивели рози, японска водна градина — вероятно тази, чиито първоначални планове беше разглеждал, — обрасла с престарели рододендрони. Сред плетеница от шипкови храсти се криеше малка лятна беседка. Той си проби път до нея и намери вътре кутия с четки за рисуване, изсъхнали водни бои и скицник, изгнил от влагата, с име на корицата, грижливо изписано с кафеникави печатни букви: *Емили Джералдин Лънди*.

Значи Емили е обичала да рисува? Кой знае защо, това не го изненада. Дъщеря му Холи също обичаше: години наред над огледалото в гримърната му висеше нейна рисунка, закрепена с габърче. Майкъл се запита как ли би нарисувала Холи това място — и го прониза чувство за вина, че от седмици почти не се е сещал нито за нея, нито за Бен, нито за Ани.

Как беше възможно толкова бързо да забрави? Не, не точно да забрави, но когато потърси в себе си болката от загубата, намери само далечни спомени: как за пръв път видя Ани на предния ред в някакъв провинциален театър, как пръстът на дъщеря му стиска неговия, очите на Бен — толкова сини и доверчиви. Но установи, че сега тези

спомени са затрупани от други, които не са негови, а са пред очите му — съвсем ясни, дотолкова, че е напълно необяснимо. Нед в моряшко костюмче се катери по дърветата, Емили в лятната беседка, съсредоточено сбърчила чело над акварелна рисунка на японската градина напролет. И Франсис. Прелестната Франсис с хлабаво сплетена коса, все още стройна въпреки двете раждания, усмихната, щастлива, лъчезарна, тича по алеята, прегърнала букет от рози...

Един звук зад гърба му го накара да трепне.

— Франсис?

Той се обърна и за миг я видя така, както Орфей е видял Евридика: с бледо лице, тъмна коса, размита от носталгия...

После позна Ани. Ани с джинси и палто, с насъкото подстригана коса. „С дълга ми харесващо повече — помисли си той, — така както изглеждаше при първата ни среща.“

— Коя е Франсис? — попита тя.

Майкъл се опита да обясни, но вече усещаше безразличието ѝ. Ани беше дошла да произнесе реч и нямаше да си тръгне, докато той не я изслуша докрай.

Тя приличаше донякъде на проповедта, която Роб вече му беше прочел. Ани спомена вманиачаването, отслабването, това, че не отговарял на обажданията. Майкъл обясни, че в къщата няма обхват, тя го изгледа с присвирти очи и заговори за лечение.

Той ѝ предложи да я разведе из къщата. Ани отказа. Сякаш мислеше, че ако мине през вратата, ще остане без ръка или глава. Каза, че свършеното от него не я интересува, а проучванията му — още по-малко. Майкъл попита за децата, тя каза, че когато той се вразуми, може да се разберат за нещо. Остави го с усещане за безпомощност, гняв, болка, каквото не беше изпитвал от седмици, но до вечерта отново се чувстваше уравновесен. Детска лулка, закачена на клона на стар златен дъжд, го върна в действителността; случайно откритие — каменна пейка, полу затрупана от окапали листа — му осигури занимание и скоро споменът за жена му и жестоките ѝ думи се замъгли почти до забрава.

Тази нощ той запали огън в кръглата яма зад японската градина. В нея изгори съхраните през деня боклуци от градината, както и спомени от предишния си живот: автографа от Оливие, разни албуми, кутията с изрезки от вестници, които беше събирал (обикновено без

дори да ги прочете) в продължение на цялата си кариера. Изгори ги без никакво съжаление. Всъщност почувства как пада и последният пласт от старата му кожа — без усилие, без болка — и той става нов, пълноценен...

На стената в детската стая Майкъл закачи снимки на децата си, но там те му се сториха неуместни. Твърде цветни, твърде съвременни. Замени ги със снимките на Емили и Нед Лънди — Нед, осем или деветгодишен, с гъста буйна коса, много преди войната да дойде и да го отнесе; Емили, на дванайсет или тринайсет, застанала в артистична поза, облечена в бяла рокля и с прихваната с панделка коса. Майкъл изпита възхищение от магията на фотографията — не дигиталната, за еднократна употреба, а тази, така прекрасно опазила от времето портретите на децата на Лънди. Всичко, станало впоследствие — нейният брак, войната, — нямаше никакво значение. Всичко това беше забравено. Тук децата никога нямаше да пораснат, а Франсис никога нямаше да остане или да умре. Портретът ѝ вече висеше в салона над камината — портрет на Франсис на двайсет и девет години, с дълга коса, прибрана в разкошен кок, рокля от тъмна коприна, бродиран шал. Въпреки роклята лицето ѝ изглеждаше много съвременно, очите ѝ сякаш се усмихваха, щом Майкъл я погледнеше, и следяха движенията му из стаята.

Що се отнася до Фред Лънди, него той чувстваше по-близък от всички останали. Присъствието му се долавяше навсякъде из къщата, в градината — също. Повечето писма в кутията бяха от самия Фред — сметки, указания за работниците, писма, изпратени до различните му текстилни фабрики и получени от тях, както и от местното сиропиталище, основано и финансирано от семейство Лънди. Писмата разкриваха Фред Лънди като доста образована личност, щедър работодател, човек, който проявява изненадваща скромност въпреки положението си в Малбри. Той искрено се интересуваше от хората, работили за него, трудеше се, за да подобри условията за тях, говореше с истинска страсть за окаяното положение на бедните и особено на децата им...

А после и заради бележника, намерен сред документите в кутията. Фред четеше проповеди — понякога проповядваше в „Сейнт Мери“ — или произнасяше кратки речи по време на посещенията си в сиропиталището. Бележникът беше пълен с идеи за тях, както и със

случайно споходили го мисли, записани в момента на хрумването, заедно с банални напомняния — дати на доставки, смени на персонала, семейни поводи, рождени дни.

Външният свят е жестоко място — прочете Майкъл, когато отгърна една страница. — Уютът на семейството, на дома, в който човек е обичан и тачен, е всичко, от което се нуждае на този свят. Има ли го, той е непобедим. Няма ли го, цялото му влияние не е нищо повече от превалял дъжд, който оцветява за кратко паветата и се изпарява, щом грейне слънце.

И пак там, малко по-нататък:

Домът не е тухли и хоросан. Домът се създава от онези неща, които остават, след като тухлите и хоросанът изчезнат.

И още по-нататък:

Преди всичко човек трябва да живее заобиколен от нещата, които обича.

Този човек, осъзна Майкъл, му беше сродна душа: човек, който живееше във всяка тухла и всяко парче дъбова дървесина в Имението. Той закачи портрета на Фред над камината в библиотеката — любимата му стая с книги в кожени подвързии, наредени по рафтовете, място, където можеше да седи спокойно в креслото до камината, да вдишва аромата на кожа и дим...

Майкъл започна да пуши лула. Никога дотогава не беше пушил, но сега му се струваше съвсем естествено. Тютюнът за лула беше ароматен и дъхав като мириз на горящи листа. Майкъл пушеше само в библиотеката. Незнайно защо му се струваше, че да пуши в кухнята или, още по-лошо, в салона на Франсис, би било непростимо.

Моля те, Фред. Помисли за децата. Само в библиотеката.

Дойде зимата. Той пусна дълги бакенбарди. Поръча още книги за вътрешно обзавеждане. Започна да рови в близката вехтошарница за оригинални дръжки за врати, панти, кранчета. Обзаведе стаята за учене с играчки и книги, които намери в местните антикварни магазини. Дори поръча коледна елха — над триметров смърч, който при поставянето одраска тавана на салона — и прекара една щастлива сутрин в украсяването му с шишарки и старинни стъклени играчки. Не видя нищо странно в това — всъщност му беше трудно да повярва, че децата му не са навън да хвърлят снежни топки или да правят снежен човек, или да обикалят околните къщи, или да берат зеленика за венец,

докато жена му наглежда сладкишите във фурната. Дори му се струваше, че усеща наститения аромат на сладкиш със сливи и на масленки, бренди, ябълки и марципан.

Чудеше се дали Ани ще се обади, или наистина няма да позволи на децата да го виждат, докато той не се подложи на лечение. Това беше нелепо, разбира се. Майкъл можеше да я съди, че му пречи да ги вижда. Но истината беше, че никак не му се излизаше от дома. Светът на адвокатите, банките и агентите принадлежеше на едно минало, от което той бе успял да избяга. Връщането в него му се струваше изморително и ненужно. А освен това имаше още толкова много работа. В къща като Имението работата никога не свършваше, при всяка изпълнена задача възникваха две нови, които трябваше да изпълни. Той не съжаляваше за времето, отделено за тях. Всъщност беше благодарен. В стария си живот Майкъл постоянно зависеше от милостта на режисьори, продуценти, сценаристи, критици. Тук, в Имението, началникът беше той. Тук го приемаха.

Той донякъде очакваше, че Ани ще се обади. Купи коледни подаръци за децата — кукла за Холи, хвърчило за Бен, портокали за двамата. За Ани купи гривна от местен антикварен магазин — от бяло злато със сапфири, нежна като дантелена панделка. Опакова подаръците и ги сложи под коледната елха, запали свещи, зачака... но какво ли?

Навън валеше сняг. Коледният календар на стената — викториански оригинал, показваше, че до Коледа остават само шест дни. На пианото в хола Майкъл пя коледни песни — за двайсет години никога не беше пял коледни песни с другото си семейство. Малко се учуди на себе си за това, че е започнал да мисли за Ани по този начин, но сегашният му живот беше толкова различен от онзи, техния...

А после, на Бъдни вечер, дочу шум на кола по алеята и на входната врата застана Ани, вперила озадачен поглед във венеца, който Майкъл беше окачил на чукчето. С нея бяха Холи и Бен — и двамата изглеждаха толкова пораснали, толкова променени от последния път, когато ги видя. Разбира се, бяха изминали повече от шест месеца. А докато работеше, имаше дни, когато извикваше спомена за децата си и виждаше само застинали във времето снимки. Косата на Холи, някога русо ангелче, беше потъмняла за една нощ, Бен с една-единствена

плавна, безвъзвратна крачка се бе превърнал от ококорено бебе в момче.

Ани беше с черно палто, което я състаряваше. Когато Майкъл отвори вратата, усмивката ѝ грееше, но щом го видя, угасна.

— Боже мой! — възклика тя. — Какво се е случило с теб?

Преиграваше, разбира се. Не се е променил чак толкова, каза си той. А и децата — сигурно ги беше подучила да го гледат така, все едно е чужд човек.

Но Майкъл гореше от желание да им покаже къщата. Плодът на целия му труд. Осъзна, че точно този миг е чакал — искаше да зърне лицата им, когато видят стаята за учене, детската, кончето лулка на площадката на стълбището, всичко, което беше подредил и приготвил да ги посрещне. Сипката вие гнездо с надеждата да привлече подходяща партньорка; когато гнездата са готови, женската тръгва да обикаля от едно на друго, оглежда изпълненията на кандидатите, а после взема решение и избира едно, а останалите трябва да започнат отначало или да си потърсят не толкова придиричива съпруга...

— Боже мой! Колко труд си вложил в тази къща. Чух, че била напълно изоставена. — Думите на Ани прозвучаха доста окуражително, но гласът ѝ беше странно тих.

Тя чинно се възхищаваше на всичко, което той ѝ показваше. Майкъл се вживя: разказа ѝ историята на мястото, посочи детайлите в гипсовата украса на корнизовете, изреди всичко, което беше свършил, и всичко, което възнамеряваше да свърши. Децата ги следваха из къщата, без да се отделят от майка си. Видимо се впечатлиха от детската стая, но Бен се уплаши от кончето лулка и от порцелановите кукли с равните им зъби. Холи нарече къщата „зловеща“ — дума, която беше употребил и Роб — и изведнъж Майкъл разбра, че и Ани като децата не я харесва.

— Харесва ми, разбира се. Красива е — каза тя, но гласът ѝ прозвуча неубедително. — Само че е малко...

— Зловеща? — попита той.

Ани сви рамене.

— Прилича на къща, обитавана от духове. С тези страховити стари портрети навсякъде. Как изобщо ги понасяш?

Майкъл осъзна, че тя говори за фотографиите на семейство Лънди. Едва не се разсмя от това, че тя ги намира за обезпокоителни.

Понечи да ѝ обясни, но усети, че Ани си мисли колко ли време ще остане тук. Постоянно поглеждаше мобилния си телефон.

— Тук наистина ли няма обхват?

Той поклати глава.

— Мисля, че е заради дърветата.

Тя потрепери.

— Как издържаш тук, Майкъл? И е студено... Толкова студено...

— Нима? — учуди се Майкъл.

— И всички тези странни звуци...

Звуци на стара къща — тихо поскръцване на подови дъски, шушукане на вода в оловните тръби, тиктакане на голям стариен часовник в шкаф от дъбово дърво, което е било младо по времето, когато Шекспир е бил момче.

— Познавам звуците на старите къщи, Майкъл. Това е друго.

Казвам ти, постоянно ми се счуват гласове...

Той се усмихна.

— Не знаех, че имаш такова развинтено въображение.

Ани го хвана за ръката.

— Ела си у дома, Майкъл. На децата им е мъчно за теб. И на мен също. Ела си у дома и ще се опитаме да изгладим нещата. Можем да започнем отначало. Само зарежи това място и си ела у дома...

Майкъл я погледна озадачен.

— Това е моят дом.

Първата стъпка е приемането.

Скоро след това те си тръгнаха и оставиха подаръците си неотворени под коледната елха. Стъмни се. С тъмното дойде още сняг. Майкъл седеше в библиотеката и пушеше. Ароматът на тютюн изпълваше въздуха и се смесваше с мириса на борови иглички и на дим от камината в салона. Той си сипа бренди от гарафата на масата в библиотеката, а после се премести в салона, където гореше камината, седна на канапето и зачака нещо да се случи.

От кухнята отново се разнесе ухание на сладкиши. То стопли душата му: толкова отдавна не беше ял домашно пригответа храна. Запали няколко свещи и изгаси електрическото осветление. Беше толкова по-хубаво — от пламъците украсенията на елхата искряха, мракът бе топъл и уютен. Стори му се, че чува гласовете на децата си

от стаята за игра: Нед викаше въодушевен, Емили го гълчеше с приглушено мърморене.

Старият часовник удари полунощ.

Майкъл се усмихна.

— Весела Коледа — каза.

И затвори очи за миг, отпусна глава на възглавницата на канапето и се заслуша в нощните звуци: почукването на клоните по стъклата, пукането на дървата в камината, стъпките, които пробягаха почти безшумно по полирания паркет на пода и спряха за миг до дървото, тихото разкъсване на хартия, детското кикотене, заглушено начаса...

Шшт! Ще събудиш татко!

А после усети, че до него застава някой, присяда на канапето, отпуска глава на рамото му и пъхва малка хладна ръка в неговата. Майкъл вече подушваше парфюма ѝ — с мириз на виолетки и сандалово дърво, — усещаше дъха ѝ на врата си като едва доловим полъх и през полупритворените си мигли виждаше... дали не беше сияние на сапфири, нежен полумесец от бяло злато, обхванал тънката ръка?

Първата стъпка е приемането, казват. После идва изцелението. Майкъл не беше разbral, че тези две неща са еднакви, така че спасяването може да се превърне в спасение, самият строител — да се съгради наново; и просто като се остави на течението, човек може да стигне по-далеч, отколкото изобщо някога е мечтал...

Домът не е тухли и хоросан. Домът се създава от онези неща, които остават, след като тухлите и хоросанът изчезнат.

Майкъл най-после отвори очи.

— Здравей, скъпа моя — каза той. — Аз съм у дома.

[1] Компания за производство на мебели и декоративни предмети от втората половина на XIX и първата половина на XX век. — Бел.прев. ↑

[2] Джулия Камерън — английски фотограф, прочула се с портретите си на известни личности. — Бел.прев. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.